

1903.
április 18.

A MI LAPUNK

15-ik sz.
II. évfolyam.

MAGYARORSZÁG ÖSSZES IPAROSAINAK ÉRDEKEIT SZOLGÁLÓ HETI KÖZLÖNY
S IPARTESTULETEK HIVATALOS LAPJA.

Előfizetési ár: Egész évre . . . 4 korona.	MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.	Előfizetési ár: Félévre . . . 2 korona.
---	-----------------------------------	--

Felölő szerkesztő: Babós Elek. — Társ-szerkesztők: Lábdy Antal és König S. — Kiadja a szerkesztőség.

Szerkesztőség: Szeged, Csekonies-uteza 1., ahová a kéziratok küldendők.	Lap-bizottság: Regdon Sándor építész. BrauSwetter Ottó órágyáros.	Pály Dániel vasöntöde és gépgyáros. Braun János hangszer-készítő.	Kiadóhivatal: Szeged, Kárász-uteza 7-ik szám, (Braun János hangszerkészítő), ahová a pénzek küldendők.
---	---	--	---

HETI NAPTÁR.

1903. április hó 19-től 25-ig. (Az évnek 17-ik hete.)

Április 19. Vasárnap:	Quasimodo.
„ 20. Hétfő:	Tivadar.
„ 21. Kedd:	Anzelm.
„ 22. Szerda:	Szoter és Cajus.
„ 23. Csütörtök:	Béla.
„ 24. Péntek:	György.
„ 25. Szombat:	Mark.

Önmagunk ellenségei.

A magyar nép a legtürelmesebb valamennyi nemzet között; de jaj! ha felbőszül a rajta elkövetett sérelmek miatt.

A türelmes nép tigrissé változik és irtóháborút indít, ha bitorlóinak kérlelhetlen kegyetlenségét tapasztalja.

Erről tanuskodtak 48-as hőseink. Ezek példáit fogják követni utódaik is, kik igyekezni fognak a nagy Névtelenek nyomdokán haladva, a magyar nemzetnek ezerszeresen kiérdemelt dicőségét megörökíteni.

A mai nemzedék nem fegyveres erőszak, nem vérontás és ártatlan embertársaik öldöklésével, hanem igaz hévvel átértett hazaszeretettel, baráti tisztelettel s a honfiak kölcsönös támogatásával fogja kivívni a magyar nemzet igazait.

A magyar nemzetnek fel kell óbrednie, hogy megmentse hazáját a külföld erőszakosságaitól, hogy saját gyermekeinek jövőjét biztosítsa, hogy megakadályozza vagyonának kivándorlását, elharácsolását a telhetetlen külföld által.

Ébredessen lelkünkben a munkakedv és ki szellemileg, ki keze munkájával iparkodjék dolgozni és hasznosan betölteni hivatását, mert csak így boldogulhat a polgár és nemzet egyaránt.

Ez legyen legszentebb feladatunk és elvünk minden kezdeményezésünkben; ez legyen irányítónk minden gondolatunkban, mit ha elmulasztunk, megbocsáthatatlan bünt követünk el önmagunk és hazánk ellen.

Hogy ezt elérhessük, hogy lelkiismeretünk nyugodt lehessen, kötelességünk már önfentartási érdekünkben is mellőzni és visszautasítani mindent, a mi külföldi, a mit hazánk is termel és készít.

Bármily csekély is egynek-egynek a szükséglete, az összeségé mégis kiszámíthatatlan mennyiséget képez s ha ezen végnélküli összegeket könnyelműen, meggondolatlanul dobjuk el magunktól, ha ezzel a külföldnek jólétét mozdítjuk elő: minden fillérnyi értékkel önmagunkat gyengítjük, szegényítjük és siettetjük helyzetünket a végpusztulás felé.

A magyar nemzetet, a magyar népet a sor összetartani, erélyesen és komolyan azon lenni, hogy szükségleteinek fedezésékor ne szerezzen be olyan készítményeket, melyek nem a magyar munka gyümölcsei; rajtuk a sor, hogy ne vásároljanak oly kereskedőknél semmit, a kik előszeretettel külföldi árukat bocsájtanak forgalomba és szándékosan megkárosítják a magyar ipart. Mert nem csak a magyar munkáskezeket fosztják meg ezek a keresettől, nem csak a magyar munkásoknak veszik el betevő falatjait, hanem tetemes kárt okoznak az összeségnek is; megkárosítják, megbénítják forgalmunkat, csökkentik államháztartásunk jövedelmeit.

Mert ha mi Magyarországból rendelünk magyar készítményt, azzal a magyar kezek vagy legalább is Magyarországon élő, itt költelező egyének foglalkoznak, kik itt költik el keresményeiknek nagy részét s így segítik az állam-

Kérjük a lejárt előfizetések szives megújítását!

na! terheit is viselni, míg ellenkezőleg a külföldi munkás és idegen állam jólétét mozdítjuk elő.

Ha mi Magyarországból rendelünk, az ezzel járó posta- és vasuti díjak is hazánkban maradnak és azáltal, hogy ezen állami vállalatoknak munkájuk is felhalmozódik, annak végzéséhez több és több alkalmazott lesz szükséges, ezek is megélhetésüket, boldogulásukat lelik.

A boldogulás hosszú láncolata fűződik a hazai ipar és munka támogatásához és nem lehet, nem szabad kicsinyleni még a legkisebb összeget sem, ha arról van szó, hogy mily gyártmányt fogyasszunk?

Ne fogyasszunk idegen iparcikkeket és ne legyünk ezáltal ellenségei önmagunknak; hangoztassuk és követeljük mindig és szüntelen, hogy közvetítő kereskedőink szűnjenek meg kislelkűek lenni a magyar ipar iránt; követeljük mindig magyar ipari készítményt, mert csakis így szabadulhatunk fel ama vád alól, hogy mi vagyunk önmagunk ellenségei.

Mi az ipar? Az ipar: boldogság!

Ki nincs velünk, ellenünk!

Czikksorozat: Tóth Bélától.

I.

Hazám és nemzetem iránt táplált rajongó szeretetem és meleg érdeklődésem, melylyel a közügyek és a közjó iránt öntudatra ébredésem első pillanata óta viseltetem, serkent munkásságra, tevékenységre. Ajkamra adja a szót, tollat ragadtat velem, hogy leírjam mindazt, a mi által ennek a maroknyi népnek — melyhez tartozónak büszkén, emelt fővel vallom magam — szolgálatára, hasznára vélek lenni.

Egy maroknyi föld csupán a nagyvilágban, a melyet mi lakunk, egy csekélységet számítunk csak az óriási embertömegben, talán sohasem voltunk többen, mint ma, mégis egy ezredéves multtal dicsekedhetünk; egy ezredéves alapon nyugszik nemzetünk jövője, örökelete.

Magyar iparosok! Tekintsünk vissza a messze multba, midőn őseink drága vérük feláldozása árán szerezték meg nekünk, magyaroknak, ezt a hazát. Akkor, abban a korszakban a kard, a fegyver uralkodott. S a mi őseink dicsők, bátrak voltak, dicsőséget és hírnevet szereztek a magyarnak kardjokkal, fegyverökkel. Azóta nagy idő mult el, a kardot más modernebb fegyverek váltották fel. Ma már a műveltség, a tudomány s a helyes, céltudatos gazdasági politika, de mindenekfölött a munka, a szorgalom áll első helyen azon eszközök között, melyekkel az egész

világ népe egymás ellen harcol, s melyekkel mi is sikeresen felvehetjük a harcot más nemzetekkel szemben. Igen helyesen mondta legutóbb egy bölcsünk: „*az egyedüli tőke a szorgalom, a munka.*“ S tudás, műveltség szükséges a munka tökéletesbitéséhez és céltudatos gazdasági politika annak helyes, megfelelő értékesítéséhez. Az anyagi, vagyoni gyarapodás vezet a nemzet gazdasági jólétéhez, gazdagodásához, a melyben rejlik ma az erő, a hatalom.

Hiszen köznapi életünkben is érezzük léptenyomon a pénz hatalmát. A szegény embernek értéktelen minden nemes és jó tulajdonsága, elvégre is arra van utalva, hogy ezekből vagy ezek által pénzt kovácsoljon magának.

Épen így van ez egy országnál, egy nemzetnél is. A mely ország el van szegényedve, adósodva, olyan, mint egy vértelen ember: erőtlen, tehetetlen. Nézzük a tengerentuli Amerikát, hol százféle nemzetiség sereglett össze, mégis milyen bámulatos eredményt tud felmutatni gazdasági téren. Miért? Mert idejekorán felismerte azokat az eszközöket, melyek a gazdasági jólét megteremtő tényezői. Ott az iskolák ingyenesek: a tudományt, a műveltséget mindenki megszerezheti magának és meg is szerzi. Az iparosok, a kereskedők képzetebbek, műveltebbek és ezek következményeképp az ipar is fejlettebb, a kereskedelem is élénkebb, forgalmasabb és összehasonlíthatlanul nagyobb méretű, mint nálunk. Persze ott nincs nemzetiségi veszekedés, ott a munka egyenlő becsületet ad mindenkinek.

Magyar iparosok! Éreztétek, értsétek át jelentőségét, fontosságát annak a hivatásnak, melyet betöltetek. Olvassátok, tanulmányozzátok más külföldi államok ipari fejlődésének történetét. Szerezzetek meg magatoknak, habár csak olvasásra is, ilyen és hasonló irányu műveket. S ha a külföld példája fog előttetek állani, láthatni fogjátok, mit kell tennetek, mennyiben szükséges és lehető a külföld példájának követése.

Magyar iparosok! Tartsunk össze! Ne vessük meg itt élő idegen származású iparostársainkat. Mindenki, a ki az ország határain belül letelepedik s szeretett hazánk földjén óhajt élni, megtette az első lépést a hozzánk közeledésre. A mi feladatunk azután szeretettel, — de sohasem céltalan áldozatkészséggel — megnyerni őket magunknak. De mi magyarok tartsunk szorosán össze, mert csak így mutathatjuk meg hatalmunkat, a melylyel visszaélnünk azonban nem szabad. És ha hatalmunkat látva, nagylelkűségünket tapasztalják, ennek értéke kétszörös lesz.

De távolra tértem el tárgyamtól. Így van, midőn az ember vágya és óhaja szerint kép el el valamit. Olyan egészében kívánja lefesteni a képet, mint aminőben képzelete megalkotta.

*) Mert nincsen annyi katonája egész Amerikának, mint egy európai nagy hatalomnak. *A szedő.*

Pedig szomorú tapasztalásokat szerzünk, ha széttekintünk itt az országban magunk között. Sokan vannak, kik sokat beszélnek és semmit sem tesznek; sokan vannak, kik semmit sem beszélnek és semmit sem tesznek; sokan a kik tennének, de nem tehetnek és viszont, de nagyon kevés azok száma az összességéhez képest, a kik tesznek valamit iparunk fejlesztése és nagygyá-nevelése érdekében. Nálunk az iparosság értelmisége még nem áll elég magas színvonalon s részben nem tudja, részben pedig nem akarja felismerni az utat, melyen haladnia kell. A magyarnak mindenhez van inkább hajlama, mint az üzleti szellem befogadásához. S az, hogy a magyar iparos legtöbbször csak egy bizonyos fokig tud feljutni, részint az üzleti szellem hiányának, részben a szakképzettség hátramaradottságának is tudható be. Erről azonban máskor.

S mondjam-e, hogy szegény az ország, szegény a népe. A földtermette milliókat a magyar ipar van hivatva itthontartani. S hogy ez még sem marad itthon, az épen olyan jele az ipar gyámoltalanságának, mint a fogyasztó-közönség kárhözatos közömbösségének.

Magyar iparosság! Lépjete sorompóba, egyesüljete! Önmagatok feladata érvekké és még az érveknél is hathatósabb eszközzel: *a magyar ipar versenyképessé tételével a fogyasztó közönséget meggyőzni* annak kívánatos, sőt szükséges voltáról, hogy szükségleteiket itthon szerezzék be.

Eddig közönyösek voltatok magatok is, mit várhattatok tehát a fogyasztó közönségtől. Közönyösek vagytok ma is nagyrészt, mert ha nem lennétek azok, már ezer bajon, hiányon segíthettek volna, a melyek máig is orvosiatlanul maradtak.

Fel tehát! „Segíts magadon, az Isten is megsegít!“ Tegyetek meg mindent, a mit megtehettek; mozgassatok meg minden követ, mely megmozgatható, akkor, a midőn önmagatok, nemzetetek és országatok jólétéről van szó. S a ki ezt nem teszi, vét maga, vét nemzete ellen és nem érdemli meg, hogy atyái nevét viselje, nem érdemli meg, hogy a haza földjéből táplálkozzon.

És hazaárulást követ el mindenki, a ki idegen földről szerzi be, a mit itthon beszerezhet. Igen! hazaárulást; mert szegényíti és meglopja hazáját, nemzetét. És vegye magára mindenki e súlyos ítéletet, megbélyegzése és szégyenfeltja legyen a hazaáruló név annak, a ki hazája ellen vétett. Mert ha a katona nem fog fegyvert az ellenség ellen: hazaáruló! Ép úgy azt is méltán megilleti e név, a ki hazája kárára cselekszik. S megilleti a közönyösek is, mert tétlen nézni honfitársaik buzgalmát, szorgalmát, törekvését: bűn, nem sokkal kevesebb, mint ellene tenni. Mert a szentírásban is áll a mondas: *ki nincs velünk, az ellenünk.*

Első kézből vásárolj!

Hazai iparoktatásunk.

A hazai iparunk fejlődésének és versenyképessé tevésének legfőbb tényezőjét az iparosok fejlett szellemi- és szakképzettségében kell keresnünk. Ezen feltételeket már felismerték a művelt nemzetek s anyagi erejükhez képest oly ipariskolákat igyekeztek létesíteni, a hol a magasabb színvonalú képzettség felé törekvő iparosok önkiművelésük feltételét megtalálták.

És felfogásuk helyességét az eredmény fényesen beigazolta. Az ipari kiképzésre sulyt fektető művelt államokban az ipari készítmények immár oly művészi magaslatra emelkedtek, hogy ott ma már a képző- és iparművészet alkotásai között alig vonhatjuk meg a határvonalat.

Mily szép, mily nemes feladat: az ipart a kicsinylő mellőzés homályából a bálványzott művészet fényes légkörébe emelni, hogy a gyakorlati értékű tárgyak ne csak a használhatóságuk, de műértékük szerint is becsültessenek. Már a legkisebb művészi izléssel elkészített tárgy is jelentékenyen nagyobb értékkel bír, mint a legbecsületesebb jóakarattal csinált közönséges jó munka. A nagy közönség fejlett izlése az esztetikailag szép felé hajlik s a jó munka mellett megköveteli a jó, sőt művészi izlést is.

Ennek elsajátítására létesültek az iparosképző iskolák.

Megnyugvással mondhatjuk, hogy ezirányban már Magyarország is hatalmasan fejlődött s ha még nem is versenyezhet a művelt államokkal, de méltán sorakozhat közéjük.

Nehéz küzdelmek és vajadások árán jutott eddig is, pedig az iparosképzés fontosságát már a XIV. és XV. századokban is felismerték, midőn egyes szabad királyi városok — a külföldi nagyobb városok mintájára — az iskolákba oly tantárgyakat is bevitték, a melyeket a kereskedelmi és iparos életre szükségesnek találtak.

A későbbi századokból kevés adatunk van az ipari czélú oktatás megvilágítására s csupán feltevéseken alapul azon nézet, hogy első sorban a szerzetesrendek és benczések voltak azok, a kik az országban ipari munkával és ebből kifolyólag iparosok oktatásával is foglalkoztak.

A XVII. században azonban a Mária Terézia királynő által Budán alapított kir. rajziskola létesítésével az iparczélú oktatás polgárjogot nyert az országban, sőt a tanoncoknak iskolába járatása szigorú rendelet által tétetett kötelezővé. Hogy ezen oktatásra mily nagy suly fektettetett, élénken jellemzi az, hogy a rajzokat évenként a Bécsben székelő magyar udvari kancelláriához kellett felterjeszteni, a honnan a rajzok a bécsi akadémiának adattak ki által végett.

Az 1795. évi szeptember hó 25-én kelt helytartói tanács a rajziskolák felállítására ügyben kiadott rendeletében szigoruan hangsúlyozza azt, hogy az inasok közül senki nem lehet sem legény, sem pedig mester, míg „biztonságlevelet“

nem tud arról felmutatni, hogy a köteles rajziskolát elvégezte.

Ily körülmények között lassan-lassan egyes városok iskoláiban kötelezővé lett a rajzoktatás, noha az akkori jegyzetekből azt látjuk, hogy a tanoncok az iskolákat a lehető leghanyagabban látogatták s a mesterek épen nem szoritották őket az iskolalátogatásra.

Később mindinkább érezhetővé vált egy önálló ipartanoda szükségessége. Hosszu vajadás után végre egy 1844. évi június hó 20-án kelt legfelsőbb rendelettel az akkor tervezett műegyetem helyett, egy „ipartanoda“ felállítását rendeltetett el.

Az ipartanoda 1846. november 1-én nyílt meg és királyi rendelet folytán „József-ipartanoda“ elnevezést nyert: „hogy Nádor ő felségének az országban és az egész birodalomban szerzett fölöttébbi jelességű érdemei állandó emlék által is örökíttessenek.“

1846-ban csak 75 és 1847-ben már 105 hallgatója volt az iskolának, míg 1848-ban a szabadságharc mozgalmi folytán, mint egyéb tanintézeti előadások, úgy az ipartanodaiak is megszűntek.

A negyvenes években az iparegyesület nagy és buzgó tevékenységet fejtett ki a mester-inas iskolák felállítására mellett és 1845-ben sikerült is ilyen iskolát létesítenie.

Az abszolút korszakban az iparoktatás fejlődése nem szenvedett mellőzést, sőt igen sok érdekes jelenséggel találkozunk a kormány, a hatóságok s egyesek kezdeményezése folytán. Rövid néhány éven belül vasárnapi inasiskolák nyílnak Győrött, Deésen, Pozsonyban, Esztergomban, Verseczen, Pécsen, Békés-Csabán, Marosvásárhelyen, Kecskeméten s több városokban. Az országos iparegyesület 1869-ben nyitja meg első ipariskoláját Pesten a belvárosban, a melyet csakhamar követ Buda, majd Teréz-, József- és Ferenczváros is.

A magasabb iparoktatás mellőzhetlen szükségessége ekkor már oly élesen vált érezhetővé, hogy 1870-ben a vallás- és közoktatási miniszter Horváth Ignác műegyetemi tanárt a külföldre küldi az ipartanodák szervezésének tanulmányozására. Horváth hazatérése után egy ily iskola létesítésére kormányi engedélyt kért s azt gépészeti felsőbb ipartanoda cím alatt Kassán — mint magánintézetet — 1872. október havában meg is nyitotta; ezzel megalapítva a mai kitűnő kassai ipariskolát, mely a hazai iparnak eddig annyi kitűnő szakembert nevelt.

A hetvenes években már országszerte egymásután létesültek az ipariskolák és tanműhelyek, míg végül a hetvenes évek végén az iparoktatás fejlődésére nagy horderejű intézkedést tett a kormány: megalapítván a budapesti állami ipariskola és a budapesti technológiai iparmúzeumot, majd meg az iparművészeti iskolát és végül az

utóbbi időben hazánk büszkeségét: az üllői-uti iparművészeti múzeumot.

Ez röviden vázolt története Magyarország iparoktatásának, a mely csak bevezetésül szolgál azon következő cikksorozatunkhoz, a melyekben a nevezetesebb ipartanodák belső szervezetét, célját, tanrendjét, oktatásának feltételeit ismertetni fogjuk.

Mi reánk — kiknek legfőbb törekvésünk az, hogy úgy a munka, mint a munkáskéz becsülését kivívjuk — nagyfontossággal bír mindazon források megismerése, a honnan az iparos-elem önkiművelésének eszközeit meritheti.

Mert meg kell vallanunk, hogy az országban nagy számmal vannak olyanok, a kik ezen ipartanodák céljáról s messze kiható nagy fontosságáról nem bírnak kellő tájékozottsággal s talán ezen ismertetés saját maguk, vagy hozzátartozójuk pályaválasztásában utbaigazitással fog szolgálni.

Paral Bertalan.

**Mikor pihensz, ne dugd össze kezedet,
hanem olvas!**

Eszmecsere.

VII.

(Folytatás.)

A *tanoncziskola* kérdésénél is gondolkozóba kell jönnünk. Ennek mai szervezete és végrehajtása nem kielégítő. Ha a nagyobb városokban megközelíti is az eredményt a hozzája fűzött vázlatok, kisebb helységeken a tanoncziskola majdnem mindenhol csak pihenő helyül tekintik a tanoncok részéről; de nem ritkán tapasztaljuk — sajnos, hogy ki kell mondanunk — hogy az iskoláztatásra szánt időt az ifjak rakoncátlanokodásra használják fel és még a jobb nevelésük is megmételtyeztetnek a neveletlen tanoncok által.

Maga a jelenlegi iparostanoncz oktatási rendszer is hozzájárul ahhoz, hogy értelmesebb vagy jobb módu szülők gyermekeiket nem szívesen adják az ipari pályára. Hisz senkinek, hát hogyan tetszenék jobb érzésű szülőknek az a körülmény, hogy erkölcsileg gondosan nevelt gyermekeiket oly elemek társaságába kényszerítsék, melyek még az iparérdekektől távol állók részéről is — sajnos, nem mindet ok nélkül — neveletlen, illemet nem ösmerő és gyakran elvetemült gyermekek társaságának mondatik.

Iparostanoncz oktatási rendszerünk nem felel meg a viszonyoknak, mert olyanok is akadnak az iparostanonczok között, a kik gazdáik előtt baromszámba mennek; úgy jelennek meg az iskolában, mintha istálló-munkát végezni készülnének, a kikkel tisztességes ifjak együtt nem ülhetnek és az ilyenek az iskolából való távoltartásáról vagy tisztességes megjelenésü iskola-látogatásról

törvényeink vagy szabályaink nem intézkednek és iskolaföntartó közegeink csak mint egy megtált nyugót tekintik az intézményt, a helyett hogy erélyesen intézkednének az iskola tekintélyének megvédése érdekében. Bár egymagában ez is elég ok volna arra, hogy jobb és tanultabb elemek kerüljenek az iparostanonczkodást, egyenest megbotránkoztató az, hogy középiskolákból kikerülő iparostanonczok oly fiukkal élvezik a tanítás jótéteményét, a kik előtt az irás olvasás leg-
elemibb ismerete egy babilóniai torony, a kik még az elemiben is csak iskola-kerülők és nem látogatók voltak; akikben a jobb és nemesebb érzék soha meg nem nyilvánulhatott, mert nevelési körük is oly hiányos volt, hogy társadalmi előnytőlük még reményleni sem lehet.

Az iparostanoncz oktatásnak módosításánál elsősorban képezze feladatát intézőinknek, hogy tegyenek különbséget a képzetlen és képzett ifjak között; ne kényszerítsék a már valamit tudó ifjakat visszaesésre, hanem osztályozzák és oktassák ezeket külön, hogy folytatólagos szellemi fejlődésük által a jövő iparos-nemzedéknek támaszai legyenek.

Az iparostanoncz oktatás iránt tapasztalt ellenszenv megszüntetése érdekében szükséges volna, hogy rendkívüli esetekben a tanoncz az iskolalátogatás kötelessége alól felmentessék, illetve ennek hitelt érdemlő indokolása melegségül elfogadtassék és csak ha már arról győződött meg az iskola vezetősége, hogy egyesek visszaélnék a kimentési joggal, erre való figyelemztetés után lehessen csak birságolásnak helye.

A legcsekélyebb szabálytalanságnak kéréletlen megbüntetése lelketlenség és elkeseredést szül az érdekelt körökben, mert senki sincs annyira kitéve a folytonos zaklatásoknak mint éppen csak az iparosság, melyet zaklatások és birságok helyett jobb volna kioktatni és emberesebb bánásmódban részesíteni, mint a hogy ez eddig tapasztalható volt. Ha iparosaink egytől-egyig eléggé műveltek lesznek ügyeiket megvédeni és ha akkor a hatóságok azt tapasztalják, hogy nem a járatlanság, nem a tudatlanság, hanem a makacskodás hozza azt a fenálló törvények és szabályokkal összeütközésbe, akkor lehet, szabad, sőt kell is a legszigorubbán elbánni. Ez még most nagyon is korai, mert önálló iparosainknak tulnyomó része nem élvezte a kötelező iskolázatásnak jótéteményeit, még nincs áthatva az iskoláztatás nélkülözhetlen szükségességétől, hisz az ő tanulókorukban még nem léteztek a maihoz hasonló intézmények.

Az iparostanoncz-iskolázás ugy, a mint az ma be van vezetve, a fentiekén kívül még azért sem kielégítő, mert nem áll módjukban a tanonczoknak önmagukat iskolán kívül is gyakorolniok. Az iskoláztatást ellenszenvvel néző mester nem csak hogy nem követeli tanonczától, hanem úgy lehet egyenest megtiltja vagy legalább is megakadályozza az ismétlést, az önművelődést.

Az iparostanoncz iskolalátogatási kötelezettségét tehát elsősorban is népszerűsíteni kell, ha azt óhajtjuk, hogy a jövő iparos nemzedékünk megelégedett legyen. Az oktatási idő beosztásakor mindenhol lehetőleg minden igénynek meg kell felelni és nem szabad megengedni, hogy a mester kénytelen legyen esetleg 2—3 vagy még több tanonczát egyszerre iskolába küldeni, a mi által annak keresetképesége megbénul avagy éppenséggel tetemes kárt szenved.

Szigor nélkül nem lehet célhoz érni, azt tudjuk, de a szigornak mikénti alkalmazása mégis igen lényeges egy népszerűtlen, de szükséges intézmény türethetőbbé tételénél és örömmel tapasztaljuk egyes iskolai vezetőségeknél, hogy a szigor alkalmazásánál is érvényre juttatják a méltányosságot is, míg — sajnos — akadnak olyan tanítók is, kik örömet lelnek abban, ha a mester megbírságotatik és ha polgártársuknak sorsát megnehezítik.

Ezt már annak tulajdonítjuk, hogy épp úgy mint a hogy mesterek és mesterek között nagy különbség van, úgy a tanítók képzettsége és lelki jósága sem egyenlő.

S habár ilyeneken a mestereknek, mint szenvedő feleknek, tul kell tenniök magokat, a felettes tanközegeknek is nagyobb gondosságot kellene tanusítaniok az iparostanoncz oktatás mikénti kezelésénél. Maguk az iparosokból alakult bizottságok legkevésbé alkalmasok az iparostanoncz iskolák ellenőrzésére, mert nem mindegyiknek van kellő értelme vagy ideje hozzá, hogy a reá bizott tisztségnek megfelelhessen és egy-egy iparosnak — mint ellenőrző közegek — az iskolában megjelenése inkább káros a célra, mintsem hasznára volna, mert a kellő műveltség és iskolai szaktudás nélkül egy-egy tárgyhoz hozzászólva, jóllehet csak nevetség tárgyává lesz.

Az iparostanoncz oktatás terén eddig oly gazdag tapasztalatokat szerezhettek a tanközegek, kik jóakarattal oly utmutatásokkal szolgálhatnak törvényhozóinknak, hogy mi gyengéknek érezzük magunkat ehez. Csakhogy ne élmelygős alázatosságoktól duzzadó javaslatokkal álljanak elő tanítóink az ügyek felderítése alkalmával, hanem mutassanak leplezetlenül mindazon hibákra, mindazon módosítást igénylő körülményekre, melyek megváltoztatásától javulást remélhetnek eme felette fontos nevelési rendszertől, akkor nyugodtan megyünk elejébe az ez érdemben hozandó újabb intézkedések czélszerűségének és bizvást megnyugszunk iparos nemzedékünk jövőjében.

(Folytatjuk.)

Lehetőleg mindig csak magyar anyagot használjunk iparcsikkjeink előállításához.

Magyar csak magyarul pártoljon.

Az iparossegédek vándorutjáról.

Midőn az iparostanoncz tanulóveit betölti, felszabadul és segéd lesz belőle: egész új élet nyílik meg előtte. Ime, a keserű tanonczkodás után most már ő is szabad ember és számot tesz a társadalomban. A legtöbb iparosifju ilyenkor bucsut mond hozzátartozóinak: mesterének, jó ismerőseinek és kezébe fogva vándorbotját, a legszebb reményekkel indul a nagyvilágba, hogy más embereket és szokásokat is megismerjen és szakmájában kiképezze magát, a társadalomnak egykoron hasznos tagjává váljék. Sőt minden iparossegédre nagyon hasznos lenne, ha vándorutra kelne, ismereteit gyarapítva, gazdag tapasztalatokkal térne ismét haza. Sajnos, hogy ez nem mindig van így, mert sokan, kik vándorutra kelnek, elzüllyve, erkölcsileg és lelkileg is tönkremenve, térnek meg hazájukba.

Azon iparossegédeket, kik vándorolni mennek, három csoportra lehet osztani. Az első csoportba tartozók elindulnak a városi megtakarított pénzeszközükkel azon reményben, hogy a legközelebbi városban munkát találva, ott pár hónapig maradnak s onnan aztán elmennek egy másik városba dolgozni és így folytatják egész addig, míg önálló mesterekké lehetnek. Azonban ezeknek csak egy része talál munkát s ez a rész nemsokára beleelegyedve a nagy vagy kis város zajába, az iszákosok társaságába s így sülyednek lejjebb és lejjebb, míg végre elzüllyenek és társadalmilag semmi tekintélyük nincs. És ezen még csodálkoznak. Pedig elhihetik, hogy egy tisztességes, művelt iparossegéddel bármikor szóba áll akármelyik ur, mert hát bizony ő segéd léteére sokkal függetlenebb, mint akármelyik irnokocská.

A másik csoportba tartoznak azok, a kik nem kapnak munkát. Ezek, ha van pénzüik, vonatra ülnek, ha nincs, gyalog mennek a legközelebbi városig; azonban az éhség is gyötri őket, tehát nagy lelki küzdelmökbe kerül, míg egy házhoz lehorgasztott fejjel beteszik a lábukat egy falat kenyérért. Mily könyörtelenül utasítják el a legtöbb helyről eme szavakkal: „nem szegényli magát ép erős ember léteére kéregetni; menjen dolgozni, fát vágni vagy kapálni?! Volt már ma itt három naplopó, azoknak már adtam s most ott isznak a korcsmában.“ Az ifju erre megszegyenülve megy tovább. S ha meggondoljuk, igazuk van azoknak, kik elutasítják a legtöbb kéregetőt, mert az ugyanvezett „fechtbruderek“ után itélnek, kik végigkéregetvén a községet, megiszszák a szerzett pénzt. Ezek a vándorlegények azzal az eltökélt szándékkal indulnak a nagyvilágnak, hogy munkakönyvükkel a kezükben végigkéregezzék az egész országot, igyanak és a mellett semmit se dolgozzanak. Már most, ha vándorutjában ezekkel találkozik a jobb sorsra érdemes ifju segéd, ki a kiállott megszegyenítés után még egy falat kenyeret se mer kérni, ezek mindjárt közre veszik, viszik magukkal s utóljára

azon veszi észre magát, hogy ő is a második csoportban van.

Mielőtt felsorolnám, hogy a társadalomnak s főként az iparosságnak miként kell ezeken a bajokon segíteni, felemlitem még röviden azokat, kiket a harmadik csoportba számítok. Ezek azok, kik alig várják azt a percet, melyben felszabadulnak, hogy társaik csábítására azonnal Pestre, vagy Bécsbe utazzanak, a fényes jövő reményétől elkábitva, hol aztán munkát nem kapva, míg pénzüik tart, addig élének valahogy s aztán belekerülnek a legalsóbbrendű munkanélküli legények közé s innen csakhamar a tolonczházba. A legtöbb ide jutott iparossegéd már nem is szegényli a tolonczolást, sőt még örvend, hogy ingyen haza vitték!

Ime, ennyire jutottunk! Az iparosoknál a vándorlás életszükség, de ha a jobb sorsot érdemlő ifju munkát nem kap, s pénze elfogy, kénytelen kéregetni s így mind lejjebb-lejjebb sülyed a lejtőn s a helyett, hogy belőle képzett iparos lenne, lesz egy korhely, kártyás, istenkáromló naplopó. De hát valljuk be, hogy ennek nem ők az okai, hanem a társadalom, mely szinte kényszeríti az iparosifjut, hogy ilyen dicstelenül végezze pályáját s nem tesz semmit arra, hogy ez a vándorlás mintegy tanulmányutja legyen az ifjunak s arról ne úgy térjen vissza, mint fentebb leirtam. S valljuk be azt is, hogy mindenkire nézve nagyon kellemetlen az, hogy rongyos és piszkos ruhába öltözött, piszkos arcú és kőczyos hajú iparossegédek nyitnak be, hogy segíeyezzenek egypár krajczárral. Némely embernek sokszor egy fillérje sincs, s habár adna szivesen, nem adhat. Némelyik még szállást is kér, de bizony néhol szűk a hely s jól megnézve a vándor külsejét, még bizalmatlankodással is vannak iránta, nem adnak neki szállást, s többnyire a szabad ég alatt, csürökben és istállóknak hálnak. Sőt télen, a részvétlenség miatt, némelyik meg is fagy, mint mostanában is megtörtént. Tehát ezeken a bajokon segíteni kellene; de lássuk csak, miként?

Egyelőre vármegyénként meg kellene alakítani az iparossegédeket vándorutjukban támogató egyesületet, melynek első célja az lenne, hogy a vármegye területén nevezetesebb helyeken, hol már ipar is van, lehetőleg 25—30 kilométer távolságban fekvő helységeken egy tisztességes szálló állíttassék föl, hol a megérkező fiatal iparossegédek csekély díjért, de lehetőleg ingyen meghálnának és vacsorát, valamint reggelit kapnának; ezektől mintegy 15—20 kilométerre kellene fölállítani oly helyeket, hol az iparosifjak ingyen ebédet kapnának; mindezek a helyeken egy bizalmi férfi legyen, ki az igénylőnek kiadja az ebéd-, vacsora- és reggeli-utalványokat; az étkező helyen pedig legyen az vendéglő vagy magánház, az utalvány bevonása után kiadjuk az ételt. Ezeket az utalványokat aztán minden hó végén mindazok, kik ily étel-

adással foglalkoznak, beadnak az egyesület pénztárának, mely beváltja azokat. A vándorló iparosifjak ugynevezett vándorkönyvet kapnának, mely személyleírásukat is tartalmazná és abba beiratnának az utirány s az élvezett szállás és ételek. A bizalmi férfiak kötelessége az ifjaknak mindenben tanácsot adni; ezeknél lenne nyilvántartva, hogy a hozzá legközelebb eső helyeken hol és miféle munkást keresnek.

Most még csak az egyesület anyagi kérdése volna hátra. Az a társadalom, mely meg lenne kimélve a vándorlóktól s az iparosok és mások is szívesen áldoznák filléreiket e célra, mert tudnák, hogy ez csak hazai iparunk fölvirágztatására vezetne és az iparossegéd is, mikor önálló, hálásan emlékezne vissza az egyesület útján élvezett jótéteményekre és azokat kamatostul megtérítene.

A szállók, mint említém, egymástól 25—30 kilométer távolságra lennének. Ennyi utat könnyűszerrel megtehet bárki s utközben csupán csak vizet kellene kérni, mert ételt minden 15—20 kilométer távolságban kaphat ingyen.

A közönség, mely meg lenne kimélve a kellemetlen vándorlóktól, szívesen áldozna, az eddiginél többel is hozzájárulna az ily egyesületek fentartásához s az ifju iparossegédek sem lennének kitéve az őket megalázó kéregetés-kényszerének.

Ime, így volna megoldható ez az égető társadalmi kérdés. Bárcsak sikerülne, adná Ister!
N. Szabó Ferencz.

Ha teheted, tanuld meg a könyvvitelt!

Pályázat tanulmányi ösztöndíjakra.

A kereskedelemügyi miniszter értesítette a szegedi kereskedelmi és iparkamarát, hogy a pesti magyar kereskedelmi bank által 1892. évben tett alapítvány kamataiból ez évben két ösztöndíj áll rendelkezésre és pedig az egyik egy felsőipariskolát, a másik egy kereskedelmi akadémiát vagy felsőkereskedelmi iskolát jó sikerrel végzett iparos, illetve kereskedő külföldi tanulmányutjára. Egy-egy ösztöndíj 1350 koronát tesz.

Az előbb említett ösztöndíjra oly iparosok folyamodhatnak, kik a budapesti vagy a kassai állami felsőipariskolát jó sikerrel végezték, mely körülmény iskolai végbizonyítvánnyal igazolandó; az utóbbi ösztöndíjra pedig azon ifjak pályázhatnak, kik valamely hazai kereskedelmi akadémiát vagy felsőkereskedelmi iskolát kiváló sikerrel végezték, ami szintén a végbizonyítvánnyal igazolandó.

A folyamodásban megjelölendő azon speciális ismeret, melynek elsajátítása, vagy tovább tanulmányozása végett az illető a tanulmányutat megtenni szándékozik.

Felemlítendő a folyamodónak esetleges szakmunkálatai, valamint a nyelvismeretek és a

tervezett tanulmányut programja, valamint az is, hogy a katonai kötelezettségének eleget tett-e és az iparosoknál az is, hogy szakbavágó műhelyben vagy gyárban hány évet töltött. Kifejtendő még az is, hogy a folyamodó miként véli szerzett ismereteit és tapasztalatait a tanulmányut befejeztével itthon értékesíteni.

Oly pályázó, ki jeles iskolai képzettség mellett a tanulmányozandó vagy elsajátítandó speciális ismeretek körében már elméleti, vagy gyakorlati irányu tanulmányokra hivatkozhatik és kellő nyelvismerettel bir, — az ösztöndíj odaítélésénél előnyben részesül.

Az iparosok pályázó kérvényei kellően felszerelve f. évi május 30-ig, a kereskedelmi akadémiát, illetőleg iskolát végzett ifjak kérvényei pedig f. évi július hó 31-ig nyújtandók be a a szegedi kereskedelmi és iparkamarához.

Légy mindig tiszta és kellemes, megnyerő modorodban!

Az iparosok és a társadalom.

Általánosan hangzik föl most iparoskörökből a panasz, hogy az „urak“ az iparost lenézik és semmibe sem veszik. Ha tekintjük a dolgot, hát igaz is; nincs becsülete alig egy-kettőnek, de ennek is meg van a maga oka.

Mai iparosságunk legnagyobb része nem áll azon a színvonalon, hogy őket a társadalom megbecsülje. És miért van ez? Azért, mert az arra hivatott elemek, vagyis maguk a műveltebb és jobbmódu iparosok fiaikat a világért sem adnák az iparos-pályára, hanem valami egyéb uri foglalkozásra, s utóljára a legtöbből nem lesz egyéb strébernél vagy egy irnoknál, melynél bizony sokkal több egy kezdő iparossegéd is függetlenség és jövedelem tekintetében. Így az iparos-pályára néha még irni-olvasni sem tudó, vagy egy-két elemi osztálylyal bíró gyereket adunk, de mindenesetre olyant, ki az iskolában a legrosszabb tanuló volt. Ha egy kissé jól tanul, akkor taníttatjuk, mert még „nagy ur lehet belőle“. Tehát ha ily tudatlan gyerek kerül tanoncznak szintén hasonló mesterhez, ez küldi őt jobbra-balra, a gyerekre vigyázni, mosogatni és mire betöltötte tanonczéveit, jóformán mit se tud. Az ily iparosnak aztán semmi társadalmi műveltsége nincs, úgy, hogy nem is szerezhethet semmi tekintélyt a magyar iparnak. Tudok én olyan iparost is, ki elment egy tanítóhoz, ki akarván tőle egy házat bérelni, így szólott hozzá: „Engedelmet kérek, kezeit csókolom a nagyságos tanár (?) urnak“ — azután nemsokára ez az iparos elment hivatalszolgának; sőt ma nagyon sok iparos ezt teszi; nem azért, mintha ez talán előkelőbb állás lenne a független iparosénál, hanem mert könnyebb életre számít s most az az ur, ki azelőtt őt — mig független iparos volt —

tisztelte, hogyan tisztelje most, mikor ráparancsolhat, hogy „hozzon 2 szivart“.

Még egy nagy panasz van iparosságunk ellen és ez a pontatlanság és megbizhatatlanság.

Ki nem tapasztalta már, hogy a kitűzött időre a megrendelés nem készült el, s a mikor elkészül, akkor látjuk, hogy rossz anyagból van, s mert sokszor oly szüksége van az embernek a kitűzött határidőre megrendelt cikkre, hogy esetleg annak nem szállítása kiszámíthatatlan kárt okozhat.

Végül itt még csak azt akarom felhozni, hogy a mai iparosok leányai az iparossegédekre rá se néznek, hanem csak az urakra, minek aztán nagyon szomorú következményei vannak. Mert az urak nagyon szívesen ölelgetik őket. — Ismerek helységet, hol 17 iparos leány volt, kettő férjhez ment iparshoz, míg a többi 15 mind az erkölcs-telenség posványába süllyedt; hárman ugyan nagyon meg lehettek elégedve, mert sok pénzt szereztek és még férjet is „vettek“ maguknak. Ugyancsak e helyen történt, hogy az iparos ifjak bálát rendeztek, melyen egyetlen iparos leány sem jelent meg, míg egy héttel később tartott műkedvelői bálon mind ott volt, — e bálon azonban egy iparos se volt jelen, csak a mamák, s ezen a mulatságon nagyon rosszul mulattak, mert csak egy-egy hetyke urfi mondott becsipett állapotban olyanokat, hogy volt mit hallaniok. Még egy nagy hibája van iparosságunknak: a cifrázkodás, lakomázás, nagy adósságcsinálás, kártyázás, mely szenvedélyeknek majd mindegyik rabja. — E bajokon csak úgy lehet segíteni, ha iparostanulónak csak olyant vesznek fel, ki legalább két polgárit végzett jó eredménnyel s 14-ik évét betöltötte, mikor már jobban meg tudja gondolni, hogy miféle mesterség legjobb neki, cselédmunkákhoz oda nem teszik, hanem iparát tanulja és szabad idejében hasznos könyveket olvas, művelődik. Mert csak a művelt iparosok tudják fenntartani a tekintélyüket, csak ezek képesek szakmájukban újításokat tenni s csak általuk virágzik föl a magyar ipar!

Sz. F.

Légy tetteidben határozott és vállalkozó szellemű!

Ipartestületi ügyek.

A szegedi ipartestület e hó 10-én tartotta meg előljárásági rendes havi ülését Rainer Károly új elnöke vezetése mellett.

Az ülést megelőzőleg mintegy 30 tanoncznak adatott ki a segédde avató bizonyítvány, kikhez a szokásos oktató beszédet ezuttal Rainer Károly intézte.

A rendes folyó ügyek elintézése után pénztárnok által bemutatott első negyedévi pénztári számadásokat vette tudomásul az ülés.

Ezután tárgyalás alá vette a faipari szak-

osztály beadványát, melyben egy képesített, illetve tanult famegmunkáló mester iparjogának megsemmisítését kéri azon okon, mert ezen címen többféle iparágba vágó munkát teljesíthet. Az előljáróság helyesen járt el, midőn a szakosztály indokolatlan kivánságának helyet nem adott.

Jobban tennék iparostársaink, ha a kontárok és házalók garázdálkodásainak megszüntetésére ösztökélnék az ipartestületet s végre az iparosságra annyira káros rabipar megszüntetésére törekednének, mely nem is lenne nehéz dolog, mivel a kereskedelmi miniszter e kérdésben határozott már egyszer az iparosság javára, kimondotta a 80-as években, hogy a fegyházak és börtönök a rabokkal csakis a saját házi szükségleteiket készíttethetik el, magán megrendeléseket tehát el nem fogadhatnak. A miniszternek ezen határozata a testület irattárában meg kell, hogy legyen, a mely tudomásunk szerint soha visszavonva nem lett, tehát érvényt lehetne annak szerezni, a mi az előljáróság kötelessége volna. Sürgessék ezt különösen a faipari, ruházati, bőr és érczipari szakosztályok, mert ezeknek okoz a szegedi kerületi börtön nagy károkat, különösen a városi, vasuti és egyéb állami tisztviselők lepik el megrendeléseikkel az itteni rabipart.

Még néhány lényegtelen tárgyán kívül elutasította a fa- és fémpipari szakiskola azon megkeresését, melyben 240 korona eddig fizetett ösztöndíj kiutalványozását kéri, miután azon négy év, melyre kitűzve volt, lejárt s újabban kitűzni anyagi viszonyai nem engedik.

Megemlítendő még, hogy az országos iparpártoló szövetség azon kérését, hogy az ipartestület tagjai sorába lépjen — teljesítette.

A párkányi ipartestület e hó 19-én tartja meg másodizben egybehívott közgyűlését Katula Géza elnöke alatt, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyző beszámolója a testület 1902. évi működéséről. 3. Az 1902. évi számadás megvizsgálása. 4. A „Rokkantalap“ számadás megvizsgálása. 5. Az 1903. évi költségvetés megállapítása. 6. Testületi elnökválasztás. 7. Előljárásági tagok választása. 8. Négy számvevőszéki tag választása. 9. Esetleges indítványok az alapszabály 11. §-a értelmében. Végül a „békeltető-bizottság“ megalakulása 1903. évre. — Az évi jelentésből kiemeljük a következőket:

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Ipartestületünk előljáráságának 1902. évi szerény működéséről van szerencsém az alábbiakat tisztelettel előterjeszteni:

Október hó 18., 19. és 20. napjain megtartott ipartestületek országos nagygyűlésén testületünk sem kiküldött, sem pedig megbízás által képviselve nem volt. Nem pedig azért, mert nem tartottuk szükségesnek, a hol ugyan sok beszédet

hallottunk volna, de a beszédek eredményét talán soha sem tapasztalhatjuk, résztvenni.

Ezen nagygyűlésen mondatott ki a többi határozatok között az „Ipartestületek Országos Szövetségé“-nek megalakítása, amely szövetségbe való belépésre testületünk is felszólított, azonban mi megfontolva a megfontolandókat, ezen szövetség felállítását nem javasoljuk, illetve elhatároztuk, hogy ebbe — nem ugyan elvi okokból — nem lépünk be.

Kossuth Lajos nagy hazánkfának 100 éves születési évfordulóját mi is lelkesedve ünnepeltük meg. Résztvettünk a községünk hatósága által rendezett ünnepélyen, azonkívül a nagy nap emlékére külön diszgyűlést tartottunk.

Tartottunk az év folyamán 1 rendes és 1 rendkívüli közgyűlést, 8 rendes előjárósági és 1 diszgyűlést.

Az ipartestületnek 1902. évi zárszámadását röviden a következőkben foglalhatom össze: Összes bevételünk volt az 1901. évi pénztármaradvánnyal együtt: 2743 kor. 47 fill. Kiadásunk pedig: 668 kor. 30 fill. Pénztári maradvány: 2075 kor. 17 fill., amely takarékpénztári könyvön gyümölcsözőleg kezeltetik.

„Rokkant-alapunk“ összes bevétele: 169 kor. 17 fill., kiadása nem volt. Szintén az egész tőke takarékkönyvben kezeltetik.

Testületünk tagjainak száma volt 1901. év végén 453, 1902. év folyamán iparigazolványt nyert 19, összesen: 472. Töröltetett: 48. Maradt az év végén: 424.

Az ipartestület segéd- és tanoncznyilvántartásában előfordult 240 változás.

A segédállomány volt 1901. év végén 158; bejelentetett 132, kijelentetett 168; maradt év végével 90.

A tanoncz-állomány volt 1901. év végével 80. Szerződötve lett 24, összesen 104, fölszabadult 26, megszűnt 4 tanviszony; maradt az év végén 74 tanoncz.

Az iktatóba bejegyeztetett 85 drb, amely elintézését nyert.

Kiadtunk 27 drb munkakönyvet.

A békéltető-bizottság elé egy ügy sem került, azonban számos panasz a testületi irodában közvetlen nyert elintézését.

Midőn testületünk 1902. évi tevékenységét e néhány szóban vázoltam, nem mulaszthatom el, hogy köszönetet ne mondjak ez uton is azoknak, akik munkájukkal s fáradozásaikkal testületünk előrevitelében munkálkodtak.

Párkány, az ipartestület előjáróságának 1902. év márcz. 15-én tartott rendes üléséből.

Katula Géza, ipt. elnök.

Légy elővigyázó és ügyes, szorgalmas és rendszerető!

Hirek.

— *Kérjük az ipartestületeket, társulatokat, köröket s ifjusági egyleteket, szóval: az iparos szervezetek összességét, hogy egyleti életükről lapunkat értesíteni szíveskedjenek, mert csak így felelhetünk meg azon feladatunknak, hogy tagulságos közleményeket hozhassunk idejében.*

— **A makói ipartestület** e hó 15-én tartotta meg az ápril 1-én félbemaradt közgyűlését, mely — mint bennünket értesitene — a legpéldásabb rendben folyt le. Minthogy egy kisebbség az érdemekben gazdag, volt elnökével Lélek Istvánnal szemben, a maga jelöltjének (neve nem jut eszünkbe) igyekezett a többséget megszerezni, a gyűlést vezető iparhatósági közeg titkos szavazást rendelt el, mely mindnyájunk örömére Lélek István győzelmével végződött. Üdvözljük makói iparostársainkat az ép oly helyes, mint méltányos választásért! Mert lehet, sőt tudjuk is, hogy a kisebbségben maradt elnök szintén érdemes az elnöki tisztre, de Lélek Istvánnak oly nagyszabású alkotások dicsérik már is működését, hogy igen nehéz lenne utódának szerepe. Éljen Lélek István a makói iparostársaink javára még soká! Egyébként a közgyűlésről szóló részletes tudósítást jövő számban közöljük.

— **A karczagi ipartestület** közelebb tartott évi rendes közgyűléséről az alábbi tudósítást vettük: Közöljük, hogy közgyűlésünk lelkes hangulatban folyt le és minden kitzűött tárgy egyhangulag lett megszavazva és elfogadva, sőt a vezetőségnek jegyzőkönyvileg köszönet is szavaztatott. Közöljük azt is, hogy közgyűlésünk iránt kerületi kamaránk is melegen érdeklődött, amennyiben *Szávay Gyula* kamarai titkár urat volt szerencsénk a közgyűlésen körünkben üdvözölhetni. Az ipartestület nevében *Dobray J.* test. jzö.

— **A vorsecki ipartestület** márczius 22-én tartotta meg rendes évi közgyűlését. Új elnöknek szótöbbséggel Petrovics Vazul, tekintélyes férfi-szabó iparos és városi virilista lelkesedéssel lett megválasztva, Az iparosok őszinte barátja, a belé helyezett bizalmat mindenestre ki fogja érdemelni.

— **A budapesti óras ipartestület** mult hó 29-én tartotta rendes évi közgyűlését Germán Gyula elnökle alatt, melyen a napirend összes tárgyait egyhangulag vették tudomásul; ezután az eddigi elnököt: Germán Gyulát elnökké, a volt elnököt: Hoser Viktort pedig tiszteletbeli elnökké választották. Végezetül pedig Havas Rezső testületi biztos iránti ragaszkodásának adott kifejezést, a ki 20 évi biztos szolgálatával derekasan reá is szolgált arra.

— **A török-kanizsai és tor.-józseffalvai iparosok** már régebben elhatározták, hogy ipar-

testületet létesítenek. Az alapszabályok fölterjesztettek a miniszteriumho jóváhagyás végett. A miniszterium megfontolás után a napokban visszaküldte az alapszabályokat azzal a fölhívással, hogy az iparosok újból hallgattassanak meg s írásban nyilatkozzanak az iránt, hogy csakugyan óhajtják-e az ipartestület szervezését.

— **Uj gyár Szegeden.** Mint értesülünk Bach Jenő helybeli órás fali óragyárat szándékozik létesíteni.

— **A mészáros-ipartestület válsága.** A pesti mészáros-ipartestület mult vasárnapra összehívott közgyűlése ismét eredménytelenül végződött, a mennyiben az egyhangulag megválasztott Schubert Sándor elnök és Fritz János alelnök újból lemondtak állásukról. Végre is elhalasztották a közgyűlést április 19-ére és a választás előkészítésére 30 tagu bizottságot küldtek ki. Dr. Maislis Mór iparhatósági biztos javaslatára a közgyűlés az elnöki teendők ideiglenes vezetésével Schubert Sándort, mint előljárósági tagot bizta meg.

— **A budapesti kárpitosok és paszományosok** ipartestületének vasárnap délelőtt az új városháza tanácstermében megtartott közgyűlése azzal végződött, hogy az elnök a közgyűlést az óriási zaj miatt, mely a tanácskozást lehetetlenné tette, kénytelen volt feloszlítani. A közgyűlésen Kröszl János alelnök elnökölt, mint iparhatósági biztos pedig dr. Kiss Ferencz tanácsjegyző volt jelen. A közgyűlésen az elnök-ellenes párt mindenképpel Kröszl rossz magyar beszédét, majd a mult ülés jegyzőkönyvét kifogásolta azon az alapon, hogy abban nincsenek meg a mult ülésen hozott határozatok. Az iparhatósági biztos felvilágosítása sem használt s a jegyzőkönyvet végül is ki kellett egészíteni. Az évi jelentés felolvasása után az ellenzék szónoka az előljáróság működését erős kritika tárgyává tette, miért az elnök a szóától megvonta a szót. Erre természetesen még nagyobb láрма kerekedett, mely teljes erővel akkor tört ki, a mikor az elnök nem engedte meg, hogy egyik tag németül mondhasa el az előljáróság ellen vádjait. Az éktelen zajban a további tanácskozás lehetetlenné vált s délután fél kettőkor, a nélkül, hogy a napirendet letárgyalták volna, az elnök a közgyűlést feloszlatta.

— **A veszprémi ipartestület** évi rendes közgyűlése megtartási határidejéül f. évi április hó 26-ika tüzetett ki.

— **Székely várróműhely.** A Székely Társaság Gyertyó-Ditrón székely leányok foglalkoztatására várróműhelyt állított. A marosvásárhelyi kamara felterjesztésére Láng Lajos kereskedelmi miniszter a várró-iskola megfelelő segítségét határozta el.

— **Kisiparosok aranymondata** közlését, melyet lapunk egyik lelkes barátja: Kiss József békés-csabai bádigos-mester állított össze, ma kezdjük meg. Nem hoszu cikksorozatból áll ez a mű, hanem csak egyes, az életből merített s

az életnek szóló oly mondatokból, melyeket ha megszívlel az olvasó, sok hasznát veheti.

— **Iparkiallítás Zsolnán.** A Zsolnán tartandó kiállítás, a mint a rendelkezésünkre álló hiteles adatokból bizton következtethetjük, a Felvidék iparának teljes képét fogja bemutatni; meglátogatás- és tanulmányozásra méltó muzeuma lesz ez a kiállításban résztvevő 5 vármegye házi-, valamint kis- és nagyiparának. A legegyszerűbb kézimunkától a gyáripár legtökéletesebb készítményéig minden képviselve lesz, a mit Trencsén, Turóc, Liptó, Árva és Nyitra vármegyék termelnek. A kiállítás nemcsak a felvidéki iparcikkek jó minőségét, tehát verseny- és életképességét fogja igazolni, hanem utmutatással is fog szolgálni ezen ipar továbbfejlesztése, általános elterjesztése és tót köznépünk ipari munkára leendő nevelésének érdekében teendő intézkedésekre nézve.

— **Alapszabály jóváhagyása.** A magyarországi „vidéki nyomdatulajdonosok országos szövetségének“ alapszabályait a kormány jóváhagyási záradékkal látta el.

— **Szatmári hírek.** Az iparosifjak köre husvét másodnapján felolvasással egybekötött sikerült táncestélyt rendeztek. — Ugyancsak az iparosifjak köre április hó 5-én tartotta meg rendes évi közgyűlését Tankóczy Gyula elnöklete alatt. A tisztikar az alelnököt és az aljegyzőket kivéve, a régi maradt. Elnök Tankóczy Gyula, alelnök Bölönyi László, titkár Lítteczky István, pénztárnok Bodnár Károly, gondnok Mónus Lajos. A közgyűlés után az új választmány mindjárt választmányi ülést is tartott. Tárgyalta a közgyűlésnek az iparos olvasókörral való egyesülésre vonatkozó határozatát és egy bizottságot küldött ki a tárgyalások megejtésére s egyszerűsmind átirt a körhöz, hogy hasonló bizottságot küldjön ki.

— **Aluminiumnak ipari czélokra való felhasználása.** A L'„Echo des Mines et de la Metallurgie“ hirül hozza egy francia mérnök új találmányát. Ez az általa „Reformium“-nak elnevezett öntvény, mely egyaránt alkalmas a hegesztés és kovácsolásra, valamint az aczélezésre; továbbá könnyen nyújtható, tehát lemez és sodrony gyártására is alkalmas. A belőle gyártott aczél kemény, de nem rideg, vagy oly lágy, mint az aluminium, de szívós. 1 mm²-kénti húzóképepe 40 kg.

— **A budapesti kereskedelmi és iparkamarai tagok** választása előre láthatólag május hóban fog megtartatni.

— **A budapesti (ipari) munkaközvetítő-intézetnél** az e heti kimutatás szerint 4947 munkás keres foglalkozást, kik közt majdnem minden iparág képviselve van, hiányzik azonban és munkát kaphat Budapesten: 2 bőrdőös, 5 fémcsiszoló, 1 órás, 9 kötélgyártó; vidéken: 38 bognár, 11 kocsifényező-nyerges, 22 faesztergályos, 5 kékfestő, 1 gypajufonó, 1 takács, 1 enyv-

főző, 2 szappanfőző, 14 szijgyártó, 4 kefekötő, 1 czukrász, 1 ércnyomó, 1 szücs, 3 kalapos, 31 czipész, 5 csizmadia, 45 férfi és női szabó. Keresnek továbbá: villanygyári munkásnőket, amerikai géphez nyomónőket, fehérnemű-vasalónőket, vendéglői mindenes leányt, könyvkötőnőket, dobozkészítőnőt, czipőtűzőnőt, férfi- női és gyermekruha-szabósághoz varrónőket. Inasfiukat felvesznek: asztalos, bádogos, czipész, fényező, faesztergyáros, kárpitós, könyvkötő, lakatos, férfi- és női szabómesterek, kereskedők, nyomdák és gyárak. Tanulóleányokat pedig: könyvkötők, nyomdák, gyárak és varrodák. Jelentkezni kell az intézetben, VIII. ker., József-köriut 36. sz. a.

— **A budapesti sütők, czukrászok stb. ipartársulata** folyó hó 10-én tartotta évi közgyűlését Spolárits György elnökle mellett, melyen tudomásul vették az előjáróság jelentését s elfogadták az összes pénztári jelentéseket, végül az előjárókat választották meg példás rendben.

— **Mindenki tudja**, hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

Rendeletek és elvi határozatok.

A munkájából kilépett segéd visszavezetése. A munkájából kilépett segéd visszavezetésének, illetve megbüntetésének csak akkor van helye, ha a munkaszerződés fennállása és a munkaviszony jogtalan felbontása kétségtelen. Így határozott a ker. min. 1902. november hó 20-án 73,698 sz. a. hozott elvi határozatával. Az 1884: XVII. t.-cz. 159. §-a értelmében a segéd, illetve gyári munkás az iparhatóság által csak akkor hozatható vissza és csak akkor szorítható köteleltségei teljesítésére, illetve csak akkor büntethető, ha munkájából jogtalanul lépett ki. Így tehát a munkába való visszavezetésnek, illetve a segéd megbüntetésének a jelen § értelmében csak akkor lehet helye, ha a munkaszerződés fennállása és a munkaviszony jogtalan felbontása kétségtelen. Mivel a szóbanforgó esetben a segéd azt vitatta, hogy a munkaszerződés az ő fölmondása következtében megszűnt, a munkaadó viszont azt állította, hogy a segéd jogtalanul távozott el, ezt az elsőfoku iparhatóságnak föllebbezés kiárásával kell előbb eldöntenie. Ha ez megtörtént s a segéd vétkessége kiviláglik, akkor történhetik csak intézkedés a visszahozatása iránt.

A kis- és nagyközségekben segédekkel dolgozó kézműiparosok kereseti adója. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara azon kérelemmel fordult a pénzügyminiszterhez, hogy a kis- és nagyközségekben segédekkel dolgozó kézműipa-

rosok, tekintet nélkül arra, hogy foglalkozásukat vállalatszerűleg üzik-e vagy nem, az 1875. évi XXIX. t.-cz. 2. §. §. értelmében kivétel nélkül I. oszt. kereseti adó alá vonassanak, másfelől, hogy amennyiben az egyes iparosok tekintetében a megkülönböztetés mégis fentartatnék, úgy ezek a jogbizonytalanság elkerülése szempontjából taxative megjelöltesse. A kereskedelmi miniszter most arról értesítette a kamarát, hogy e kérelem nem teljesíthető, mert míg egyrészt a kézműiparosoknak kizárólag I. oszt. kereseti adó alá vonása ellentétben állana a törvényben gyökerező eddigi gyakorlattal, nevezetesen a fennállott m. kir. pénzügyi bíróságnak és a m. kir. közigazgatási bíróságnak számos esetben hozott elvi jelentőségű határozatával, addig másrészt a kézműipart vállalatszerűleg üző iparosoknak taxativ megjelölését kizárja az a körülmény, hogy ezeknél a vállalati jelleg csak esetről-esetre az illetékes adóhatóságok által állapítható meg.

A tőzgszer és tőzegalom előállítására szolgáló ipartelepek felállítására nincs telepengedélyhez kötve a keresk. miniszter 1903. január 23-án 81,932/902. sz. a. hozott elvi határozata szerint, mely így szól: Moson vármegye alispáni hivatalának az elsőfoku határozattal egybehangzó másodfoku határozatot, mely V. J. és W. M. b-i lakosok részére a V. község határában létesítendő tőzgszer- és tőzegalom-gyár felállításához az iparhatósági telepengedélyt, valamint a gépház és raktárpépület s a két szárító szinnek a kitűzött helyen való felépítéséhez az építési engedélyt bizonyos feltételek kikötése mellett megadja, felebbezés következtében, az iparhatósági telepengedélyre vonatkozó részében, felülvizsgálat alá vettem. Ennek eredményéhez képest az idézett másodfoku határozatot felülvizsgált részében, az annak alapjául szolgáló elsőfoku határozattal, valamint az egész telepengedélyezési eljárással együtt ezennel megsemmisitem, mivel a tőzgszer és tőzegalom előállítására szolgáló ipartelepek nem sorozhatók az 1884: XVII. t.-cz. 25. §-ában felsorolt ipartelepek közé és ugyan-csak nem sorozhatók az idézett §-ban felsorolt ipartelepek kiegészítésére irányuló későbbi rendeletekben felsorolt ipartelepek egyikéhez sem és így azok felállításához iparhatósági telepengedélyre szükség nincs.

Czementárúk és földfestékek gyártására szolgáló telepek telepengedély nélkül is felállíthatók a keresk. miniszter 1903. jan. 31-én 5248. sz. a. hozott elvi határozata szerint. A konkrét eset az volt, hogy G. F. budapesti lakos ellen, különböző czementárúk és földfestékek gyártására szolgáló telepek telepengedély nélkül való felállítására és iparigazolvány nélkül való üzemben tartása miatt indított iparkihágási ügyben a főváros tanácsa az elsőfoku iparhatósági ítélettel egybehangzólag a vádlottat az 1884: XVII. t.-cz. 25. §-ába ütköző kihágás vádja és következményeinek terhe alól felmentette, ellenben a joga-

sulatlan ipargyakorlás által elkövetett és az 1884. évi XVII. t.-cz. 4. §-ba ütköző kihágás miatt ugyanazon törvény 156. §. a) pontja alapján 50 korona pénzbüntetéssel büntette. Ez ellen a budapesti keresk. kamara és a marasztalt fel-folvamodással élt, mire a miniszter az idézett másodfoku iparhatósági ítéletet a pénzbüntetés mérvét megállapító részében megváltoztatta és a vádlottat, figyelemmel a fenforgó enyhítő körülményekre, 10 korona pénzbüntetéssel büntette.

Kérdések és feleletek.

Kérdések.

21. sz. Vannak-e oly ipartestületek a hol az iparendélyt a testület adja ki és nem a főszolgabíró, mint az nálunk is van és ha vannak, hogy kell eljárni, hogy azt mi is megtehetnénk vagy megkaphatnánk? Mert bizony a főszolgabíró akárhányszor esetben az ipart kiadja oly iparosnak a ki a testületnél majd csak hogy nem kontár, vagyis nem tud semmit és még az ipartestületi díjakat sem akarja fizetni. Kérem a választ, ha lehet, még e hét folyamán vasárnapig, miután akkor közgyűlés lesz az ipartestületben, melyről némely pontot szándékom van beküldeni. Kéréssem megújítva maradtam hazafias üdvözléssel *Katula Géza*, ipart. elnök.

22. sz. Vajjon kisebb ács munkák végzéséhez, ha iparigazolvány kiadása iránt kérvényt nyújt be, mellékelte munkakönyvét, keresztlevelet, kell-e ahhoz még erkölcsi bizonyítványt is csatolni? Mert az itteni szolgabíró azzal utasította el egy ácsnak a kérvényét, hogy csatoljon hozzá erkölcsi bizonyítványt is. A törvény pedig sehol sem intézkedik arról, hogy ha valaki nem erkölcsös, az iparüzésétől eltiltatnék. Tisztelettel *Sz. J.*

Feleletek.

21. számhoz. Az iparendélyek kiadása az 1884. évi XVIII. tcz. értelmében kizárólag az I. foku iparhatóság (városokban a rendőrkapitányság, más községekben a szolgabírói hivatal) hatáskörébe tartozik, s így nincsen olyan ipartestület, mely iparjogositvány kiállításával foglalkozna. E jognak az ipartestületekre való ruházása, a jövő zenéje. Mi őszintén megvaljuk: ez idő szerint nem is óhajtánók az ipartestületeket ezen az egyesek életkérdését képező fontos teendőkkel felruházni, mert rém sok az olyan ipartestület, a mely hatósági föladatainak megfelelni nem tud, s így nem tudna hivatása magaslatára emelkedni akkor, a midőn egy iparigazolvány érdektelen elbírálását teljesitené; az azonban kívánatos volna, hogy az ipartörvény módosításánál gondoskodjanak valamely oly iparos szervezetről, a mely az I. foku iparhatóság ez irányu eljárását támogatná, ellenőrizné;

mert, sok törvény elenséget követnek el tudva és tudatlanul.

22. számhoz. Az 1884. évi XVII. tczikk 10. §-a s a 39,266. sz. végrehajtási rendelet 3. §-a az ácsipart a képesítésen kívül még engedélyhez is kötötte, s így a szolgabíróságnak, mint elsőfoku iparhatóságnak joga van a képesítés beigazolásán kívül, az illető erkölcsi megbízhatóságára is figyelemmel lenni.

Vállalatok és árlejtések:

(Az e rovatban közölt ajánlati versenyekről — melyek érdekelhetik gazdasággal is foglalkozó iparos, valamint kereskedő olvasóinkat is — bővebb felvilágosítással készséggel szolgálunk, ha a kérdésekhez a megfelelő válaszbélyeg van csatolva.)

A nagybecskereki m. kir. államépítészeti hivatalhoz a nagybecskerek—titeli törvényhatósági közút 8—9 km. szakaszán egy *betoncső-áteresz* felépítésére, előirányzat 1141 korona; bánatpénz 5%. Határidő: *folyó év április hó 24-én.*

A székelyudvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatalhoz a héjasfalvi-csikgyimesi állami közút 44—45. és 45—46. km. szakaszain levő 112. számú *áteresz* és 118. számú *hid* helyreállítására; előirányzat 2963 kor. 93. fill.; bánatpénz 5%. Határidő: *folyó évi április hó 25.*

A zombori m. kir. államépítészeti hivatalhoz a bács-kereszturi állami elemi iskola felépítésére; előirányzat 38.532 kor. 38. fill.; bánatpénz 5%. Határidő: *folyó évi április 27.*

A dévai m. kir. államépítészeti hivatalhoz a déva-brád-abrúdbányai állami közút 49—50 klm. szakaszán a hunyad vármegyei Mihalény község határában újból építendő 168. sz. Fehér Kőrös *hid alépitményi munkáinak* és az ezzel kapcsolatos *utépítési és egyéb munkálatoknak* végrehajtása iránt, 30,324 kor. 41 fill., összeg erejéig. Bánatpénz 5%. Határidő: *folyó évi április 30.*

Az aradi államépítészeti hivatalhoz a székudvari állami elemi iskola és melléképületeinek *felépítésére*; előirányzat 17,969 korona 85 fillér. Határidő: *folyó évi április hó 27-én.*

A magyar királyi államvasutak igazgatósága a f. év első felében összegyűlt *ácska fémanyagok* eladására nyilvános árlejtést hirdet; az ajánlatok benyújtásának határideje: *folyó évi április hó 28.*

K É R E L E M.

Még e hó folyamán szándékozom összeállítani egy „Utmutató“-t vándorló iparosíjak részére, melyben ki lesz tüntetve a községeknek egymásközi távolsága, vonatmenetrendek és árak, a városokban és helységekben megtekintésre méltó nevezetességek, az ellátási viszonyok, iparosszállók stb. — Habár saját gyűjteményemben már sok adat van meg, azért az nagyon hiányos, s ezért felkérem e lap olvasóit, hogy a birtokukban levő bármiféle utmutatót, utleirást, könyveket stb., valamint a vidékékre vonatkozó adatokat nekem beküldeni sziveskedjenek, mert ezé-
lom az, hogy a mű a lehető legtökéletesebb legyen. — A küldőknek előre is köszönetemet nyilvánítom.

Porescsa-Verestorony (Szebenmegye).

Nagysőlymosi Szabó Ferencz.

Országos vásárok.

Április 21. Mekényes, O-Moldova.

Április 22. Jakabfalva, Pancsova, Szécsány (Tor.-m.), Szt.-László (Zala-m.)

Április 23. Muzsna.

Április 24. Kishér, Kis-Szeben, Klenócz (Gömör-m.), Koltó-Katalin, Makfalva, Margita (Bihar-m.), Mocsanak, Modor, Nagy-Káta, Nagy-Kikinda, Nagy-Komját (Ugocsa m.), Nagy-Kőrös, Nagy-Lak (Csanád-m.), Nagyléta (Bihar-m.), N.-Szombat, Német-Lipese, Német-Lövő, Nyék (Sopron-m.), Nyulas, Orozsfalva (Temes-m.), Párkány (Esztergom-m.), Perjámos, Pinkafő (Vas-m.), Radosócz (Nyitra-m.), Répcze-Szt.-György, Sajó-Szt.-Péter, Sarkad, Szászerked, Szász-Sebes, Szécsény, Szt.-György Esztergom-m.), Szt.-György (Pozsony-m.), Szentés, Szerencs, Szigetvár, Szill (Sopron-m.), Szolyva-N.-Bisztra, Tihany (Zala-m.), Torda (T.-Aranyos-m.), Túrje (Zala-megye), Ubrezs (Unn-megye), Djakovar, Varasd.

Április 25. Bellatincez, Bettlen-Szt.-Miklós, Fekete-halom, Forró, Garam-Szt.-György, Jász-Kisér, Lekencze (Besztercze-Naszód-m.), Mura-Vid, Nagy-Lomnicz, Németi (Hont-m.), Rakamar, Szalka (Ipoly-m.), Sz.-György (Barcs-m.), Szt.-Kereszt (Barcs-m.), Szt.-Miklós (Küküllő-m.), Szucsány (Turóc-m.), Tapanár, Varannó, Vidovecz, Desenicz, Velika.

Április 26. Kurima (Sáros-m.)

Április 27. Istvándi, Kamjonka.

Április 28. Büsü, Dombrád, Dubnicz, Hatvan, Hamorád-Oklánd, Kis-Kapus, Szásznádas.

Április 29. Török-Kanizsa, Bács-Kula, Nagy-Sáros (Erdély), O Sinka, Szamos-Ujvár, Széleskut (Pozsony m.)

Április 30. Ludberg.

Előfizetések elismerése.

Néder János II.-M.-Vásárhely, kereskedelmi és iparkamara Arad, Fiedov József Szabadka, Kilvein Lőrincz Rigyicza, Ipartestület Párkány, Benkő Mihály Csurog, Drahos J. Makó, Ipartestület Szerencs, Ipartestület Csáktornya, Biró István Szentés, Bátor Blaskovics Mihály (51), Balla Frigyes, Ipartestület Petrozsény, Ipartestület Zalaszentgrót, Garai B. Orosháza, Berta M. F. Nagy-Kőrös, ifj. Kozsnek Gy. B.-Csaba, Elek L. Makó, Kőnye Gy. Zala-cséb, Mecséry Sándor H.-M.-Vásárhely.

Szerkesztői üzenetek.

Valamennyi olvasónknak szívélyes üdvözlötünk!

T. előfizetőinkhez. Lapunk mult heti száma elmaradt a közbejött nyomdai akadályok miatt. Kérjük szíves elnézésüket. A lapnak sorszáma nem szenved változást, hogy az összegyűjtött példányok bekötésekor zavart ne okozzon. Igyekezni fogunk az elmaradt számot évközből pótolni.

Kardos Imre Verebely. Lehetetlen megfelelnünk kérésének, hogy lapot küldjünk összel leendő megfizetés ellenében. „A Mi Lapunk“ oly olcsó, hogy egy parányi jóakarattal mindenki beküldhetné pontosan, ha más-kép nem, évnegyedenként a csekélységet. Igazán érthetetlen előttünk, hogyan lehet ilyesmit még kérni is, hisz mi megmondottuk már oly sokszor, hogy a szerkesztők nem fizetésért dolgoznak ugyan, de a nyomdászt, papírt, postát stb. készírást fedeznünk kell és miből fedezzük, ha az előfizetők nem küldik be a járandóságot? Csupa buzditásból bizony még egy irótollat sem vásárolhatunk. Ha őszinte barátja a lapnak, be fogja látni, hogy igazunk van és beküldi a hátralékot és előfizetést.

Többeknek. Reméljük hogy a kiküldött fizetési felhívásra végtére is fizetni fognak. Ne vegyék rosz néven, de igazán némi ildomos az eljárásuk.

Urbanek J. V.-Ujhely. A kért választ nem adhatjuk meg, mert nem ismerjük a kérdést; kérjük a kérdés beküldését. Becses sorai többi részének elintézéséül utalunk első szerkesztői üzenetünkre.

Tóth Gy. H.-M.-Vásárhely. Becses sorai értelmében intézkedtünk. Hasonló rendetlenségről többen is panaszkodnak, de — sajnos — nem áll módunkban a posztai kezelést ellenőrizni.

Somogyi Antal urnak B.-Ujváros. Becses sorai nak czélját nem értjük, amennyiben a jelzett név előfizetőink sorában elő nem fordul, az ipartestület pedig 5 koronával elismertetett. Különbön köszönjük szíves sorait!

Kilvein L. Rigyicza. A kért temetkezési egyietre vonatkozó sorait lapunk 11-ik számának Kérdések és feleletek rovatában közzétettük, de eddig arra válasz nem érkezett. Egyébiránt, ha Önnek annyira sürgős az ügy, irjon a verseczi ipartestületnek vagy az ottani hatóságnak, bármelyik szívesen fogja Önt tájékoztatni a szükséges tudnivalókról.

N. Solymosi F. Verestorony. Mint lapunk 15. számából meggyőződhetik, kívánságának eleget tettünk. A dolgozatot köszönjük és szívesen látjuk mentől gyakrabban. Sikert kívánunk tervezett munkájához! Melyhez lapunkban magunk is készséggel nyújtunk segédkezést.

Fölkérjük igen tiszt. előfizetőinket, hogy hátralékos előfizetési díjaikat hozzánk mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Pály Testvérek Gyárt: **ELVALLAL:**
 vasöntöde és gépgyára **Borsajtókat.** Gépjavitásokat, új gépek és gép-
 Szegeden, Kálvária-utca. **Felvonó darut.** részek, vasöntvények készítését.
 Szij- és fogaskerekek, tengők,
 csapágyak, gőzmalom, téglagyár-
 és kendergyár berendezéseket.

Az alföld legnagyobb kocsigyártó telepe.

IJF. HODÁCS JÁNOS, SZEGEDEN

Kistisza-utca 4. szám, Maros-utca folytatása.

Állandó nagy raktár **kész hintókból.**

Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

A makói 1901. évi kiállításon nagyér-
 mel és oklevéllel kitüntetve.

PLESZ SÁNDOR
 = SZEGED =,
KAPTAFÁ-KÉSZITŐ

Brüsszeli-körut
 30-ik szám.

Készíték és raktáron tartok a mai kor igényeinek megfelelően minden-
 nemű **kaptafákat és sánfákat** a legszárazabb anyagból. Vidéki
 megrendelések gyorsan és pontosan, a legjutányosabb árakban esz-
 zölletnek. — Bőrkereskedőknek és lábkészítőknek **árjegyzék**
ingyen és bérmentve

Első szegedi fehérnemű gőzmosó
és fényvasaló ipartelep
 Zrinyi-utca 10. * Telefon-sz. 394.

— Árjegyzék: —

Férfi ing 24 fill.	Törülköző 6 fill.
Női ing 14 "	Asztalterítő, nagy 10 "
Gyermek ing 16 "	Asztalterítő, kicsi 8 "
Háló ing 10 "	Asztalkendő fehér 3 "
Háló kabát 24 "	Asztalkendő tarka 2 "
Férfi alsó nadrág 8 "	Lepedő 8 "
Női nadrág 12 "	Dunnahaj 12 "
Gallér 4 "	Párnahaj, nagy 8 "
Kézelő 4 "	Párnahaj, kicsi 6 "
Puha ing 10 "	Pjke mellény 30 "
Zsebkendő 3 "	(Árak mosás vasalással.)

Asztalfutók, kézimunkák a legolcsóbb
 áron. — Cipkefüggönyök tisztítása és
 festése megengedezésként.

Nagy ruhamosások igen olcsó átlag áron
 elvállaltatnak. — A ruhák a háztól és
 házhoz szállítatnak.

Hoffmann Hugó, Szegeden.

Nagy ruhamosásokat kérem legalább
 10—14 nappal előbb bejelenteni.

KRACHTUS FERENCZ kerékpár- és varró-
 SZEGEDEN, Jókai-utca 6-ik szám. gép javító műhelye

Ajánlja saját gyártmányu **kerékpárait** solingi nyers anyagból összeállítva Kr. 160.—
 valamint **Eadve M/g. Comp Radditch** angol anyagból összeállítva Kr. 260.—

Kerékpárak és varrógépek javítása gyorsan és pontosan, valamint
jutányosan végeztetnek.

===== Szakszerű munka, gyors és pontos kiszolgálás! =====

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

Brausweller János
Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan
szab. chronometer- és műórás, főtálatója
a remontoir ingaóráknak
stb. stb.

**ÓRÁK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE**

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

**Varrógépek,
Kerékpárok
és gazdasági gépek**
legelőnyösebb beszerzési forrása:
Ujlaki Sámuel
raktárában
Szeged, Aradi-utca 6. sz.

Ugyanott mindennemű gép
részek nagyban és kicsiny-
ben kaphatók. Viszont lárusítók
előnyben részesülnek. Javítások
elfogadtatnak.

KUNITZER JENŐ
ortopéd és különlegességi cipész-üzlete
Szegeden, Kossuth L.-sugarút,
szemben a Csikós-féle sörresarnokkal.
Kitünő munkámmal a legkényesebb
igényeket is legjobban kielégítem. Erzé-
keny lábaknál felette nagy gondot for-
ditok.
Gyors, pontos, gondos és olcsó mun-
kát ígérve, kérem becses rendeléseit.

A kinek mezőgazdasági birtokát, vagy szilárdan épült
városi bérházát 5½%-nál nagyobb kamatu kölcsön terheli,
vagy egyáltalában kedvező jelzáloghitelt óhajt, forduljon
bizalommal „K. L.” jelige alatt „A Mi Lapunk” kiadóhi-
vatalához. — 1000 koronánál kisebb hitel nem nyújtatik.
Válaszbélyeg kéretik. — Közvetítési díj nincs.

BRAUN JÁNOS
első alföldi hangszerkészítő és látszerészeti üzlete
Kárász-utca 7. S Z E G E D E N. Kárász-utca 7.

Az eredeti
GRAMMOPHON
tulajdonosának élvezetet nyújt,
mig utánzatok csak boszuságot okoznak!

Tisztán és érthetően beszél a világ minden nyelvén, nevet,
dalol, zenél. — Visszaadja a világ legkitünőbb szónokok beszédeit és
énekesek, valamint egész zenekarok hangjait a leghűbben.
Mivel automatikusan is kapható, pénzbedobással vendéglősök
és kávéházak részére, szórakoztatás mellett, még jó keresetforrás is.

Eredeti gyári áruk.

Árjegyzék, valamint a kapható kotta-(játék)-lapok jegyzéke díjmentesen.
Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Ajánlja továbbá a legjobb minőségű, saját készítésű
FÚVÓ ÉS VONÓ-HANGSZEREIT
és ezek alkatrészeit, mint: legfinomabb olasz és német bőlhúrokat, vonókat stb. — Dús raktárt
tart mindennemű hegedők, gordonkák, gitárok, czipiterák, nagybőgők, tamburák, czipbalmok,
sipolák (clarinetok), fuvolák, okarinák, harmonikák és különféle hangszerek, mindenféle
rézfúvók és zenélő automatákból.

Nagy választék orrosipetők, szemüvegek, táv- és látosóvok, szesz-, hő- és légnyomórők, vízmértékek- és
rajzeszközökben.

Egyedüli készítője a megedzett rugékony aczélszemüvegeknek.
javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

==== Szives figyelmébe. ====

Van szerencsém a n. é. uri közönség szives tudomására hozni, hogy a már évek óta Szegeden, a Feketesas-utczában, a Feketesas-szállóval szemben levő

Fodrász-üzletemet

egészen ujonnan berendezve, a kornak megfelelőleg szereltem fel. — T. bérlőim részére kívánatra külön fiókok állanak rendelkezésükre. — Készletben tartok elsőrendű illatszereket, hajszkötőket stb. minden e szakmába vágó czikkeket a legjutányosabb áron. — Üzleten kívüli bérleteket a legjutányosabb és pontos kiszolgálás mellett eszközölöm.

Szives pártfogását a n. é. közönségnek kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Mixich György, borbély és fodrász.

Olvassuk!

Fontos!

Nélkülözhetlen háztartási, ipari és gazdasági czikkek!

KIZAROLAG HAZAI GYARTMANYU
legszolidabb kivitelű kefeárak a legolcsóbb áruk mellett kaphatók:

Ifj. Vajda Sámuel
kefeárugyár nagybani raktárában
SZEGEDEN, Vár-utca 1. szám.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkilameretesen utánvét mellett eszközöltetnek.

Eladás nagyban és kicsinyben

Eladás nagyban és kicsinyben

Árjegyzék

kivánatra

ingyen

és bérmentve.

Frankel Jakab

első alföldi paszomány-áru ipartelepe

Szegeden.

Készít mindennemű női- és butor-paszomány-áru a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelben, a legjutányosabb áron.

Tisztelt iparostársaimat kérem hazai készítményeimet támogatni, kiknek bármily becses megrendeléseit kiváló gonddal eszközölöm.

Tisztelettel

Frankel Jakab paszományos
Szeged, Ipar-utca 1.

Kitüntetve a szegedi iparpártoló bizottság által elismerő oklevéllel.

!! Első Szegedi Harisnyakötő-Gyár !!

BABÓS ELEK

kötszövőgyára Szegeden.

Nagy raktár minden e szakmába vágó czikkekből.

~ Egyedüli beszerzési forrás ~

saját készítésű egész vékony kötött harisnyákban.

Elvállal fejeléseket

még a vékony szövötteket is, 25-50 krig.